

Pregled pravnog i regulatornog planiranja agregata (primjer Republika Hrvatska)

Hrvatski geološki institut, Zavod za mineralne sirovine
Sachsova 2, 10000 Zagreb

Mr. sc. Boris Kruk, dipl.ing.geologije
Dr.sc. Slobodan Miko, dipl.ing.geologije
Željko Dedić, dipl.ing.geologije
Erli Kovačević Galović, dipl.ing.geologije

Sadržaj

- Pravna regulativa u EU
- Pravna regulativa u RH
- Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

Pravna regulativa u Europi - Uvod

PRAVNI OKVIR U EU

Primarno zakonodavstvo EU čine ugovori između država članica: osnivački ugovori
pristupni ugovori.

Sekundarno zakonodavstvo EU koje donose njena tijela čine: uredbe (regulations),
direktive (directives), odluke (decisions) te preporuke (recommendation) i mišljenja
(opinion). Svaki propis sekundarnog prava Europske unije mora imati pravnu osnovu u
jednom od osnivačkih ugovora.

- **Uredba** ima opću primjenu; obvezujuća je u cijelosti i izravno primjenjiva u svim državama članicama.
- **Direktiva** obvezuje, s obzirom na rezultat koji se ima ostvariti, svaku državu članicu kojoj je upućena ali ostavlja nacionalnim vlastima izbor forme i metoda.
- **Odluka** obvezuje u potpunosti one kojima je upućena (prave ili fizičke osobe).
- Preporuke i mišljenja nemaju obvezujuću snagu. Njima se samo upućuje na određeno ponašanje.

Pravna regulativa u Europi - Današnje stanje

DANAŠNJE STANJE POLITIKE PLANIRANJA KAMENIH AGREGATA

- Danas ne postoji zajednička politika za agregate u EU
- Postojeće nacionalne politike reguliraju uglavnom eksploataciju i procese proizvodnje
- Zakoni su trenutno nekonzistentni (nejednaki u različitim državama članicama)
- Pojavom propisa o zaštiti okoliša došlo je do dodatnih faktora koji su utjecali na eksploataciju i proizvodnju agregata
- Utjecaj EU politike na nacionalne zakone i praksu je u porastu zadnjih godina, posebno što se tiče aspekta okoliša i promjene klime.
- Mnogi nacionalni zakoni su prihvatili i ugradili propise EU

Pravna regulativa u Europi – Proces usklađivanja

PROCES USKLAĐIVANJA PRAVNIH OKVIRA U EU S OBZIROM NA KAMENE AGREGATE

- **Tematska Strategija održivog korištenja prirodnih resursa** (COM (2005) 670 final)
- Pобољшanje održivog upravljanja okolišem – važnost je prepoznata u različitim institucijama međunarodne politike
- Omogućavanje ekonomskog rasta i istovremeno smanjenje negativnog utjecaja eksploatacije na okoliš esencija je tematske strategije
- Razmatrajući cijeli životni ciklus resursa (npr. kamenih agregata) strategija je fokusirana na tri glavna cilja
- = **više vrijednosti - manji negativni utjecaj - bolje alternative**
- =povećanje produktivnosti – ekološke učinkovitosti – čišćeg korištenja
- Ako se takvi ciljevi ne mogu postići – supstitucija sa za okoliš benignijim alternativama (npr. sekundarni agregati iz recikliranja građevinskog otpada)
- za razdoblje 25 godina

Pravna regulativa u Europi - Proces usklađivanja

VAŽNIJI DOKUMENTI I AKTIVNOSTI U PROCESU USKLAĐIVANJA POLITIKA O SIROVINAMA

U skladu s tematskom strategijom održivog korištenja prirodnih resursa Europska tijela objavila su dokumente kojim se potiču aktivnosti poboljšanja upravljanja sirovinama, ekonomskog rasta i zaposlenosti: **The raw materials initiative – COM(2008) 699 final** i novu adaptiranu verziju inicijative pod naslovom **Tackling the challenges in commodity markets and on raw materials – COM(2011) 25 final** (rješavanja izazova (problema) na tržištima roba i sirovina).

Za ostvarenje politike poboljšanja teritorijalnih, ekonomskih i socijalnih procesa integracije i doprinosa koheziji, stabilnosti i konkurentnosti regije osmišljen je Međunarodni program suradnje u JI Europi - **SEE Programme** (<http://www.southeast-europe.net/en/>) čiji su projekti **SNAP SEE** i prethodnik **SARMA** njegovi dijelovi u problematici promicanja energetske i resursne učinkovitosti.

Pravna regulativa u Europi - Pregled propisa u EU

Važniji EU propisi koji utječu na industriju agregata

- zaštita prirodnih staništa i divljih svojti (flore i faune - FFH Directive)92/43/EEC)
- strateška procjena utjecaja na okoliš - 2001/42/EC
- zaštita podzemnih voda od zagađenja - COM (2003)550
- održivi razvoj u industriji neengetskih sirovina - COM (2000) 265
- građevinski proizvodi - Council Directive89/106/EEC amended by The Construction Products Directive 93/68/EEC (CPD) Amended by Council Directive 93/68/EEC
- naknade energetske proizvoda i električne energije -2003/96/EC
- shema emisije stakleničkih plinova sa slobodnim tržištem -2003/87/EC
- direktiva o rudarskom otpadu - COM (2005)67
- direktiva o odlagalištima otpada - 99/31/EC
- direktiva o otpadu – 2008/98/ EC i dr. (socijalna pitanja, zdravlje i sigurnost)

Pravna regulativa u RH – Glavna institucija za rudarstvo

Ministarstvo gospodarstva, www.mingo.hr

Uprava za energetiku i rudarstvo

Sektor za rudarstvo

Služba za neenergetske mineralne sirovine

Odjel upravnih poslova za neenergetske mineralne sirovine

Odjel za gospodarske poslove

Služba za energetske mineralne sirovine

Odjel upravnih poslova za energetske mineralne sirovine

Odjel za programe i projekte Europske unije iz područja rudarstva

- sektor za rudarstvo obavlja upravne i stručne poslove u vezi s rudarstvom Republike Hrvatske,
- izrađuje prijedloge zakona i propisa iz područja rudarstva,
- planira i predlaže rudarsku politiku,
- obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na istraživanje i eksploataciju,
- izdaje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina i određivanje eksploatacijskih polja,
- dodjeljuje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina,
- utvrđuje strategiju gospodarenja mineralnim sirovinama i razvoja rudarstva, i dr.

Pravna regulativa u RH - Zakon o rudarstvu

Zakon o rudarstvu (NN br. 56/13 i 14/14) – temelj rudarstva – energetske, neenergetske i metalne sirovine te skladištenje i trajno zbrinjavanje plinova u geološkim strukturama. Zakon je usklađen sa zakonodavstvom EU, sadrži 13 poglavlja, ona su slijedeća:

I. OPĆE ODREDBE

II. DAVANJE KONCESIJE ZA EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA

III. RUDARSKI PROJEKTI

IV. SANACIJA PROSTORA

V. GRAĐENJE RUDARSKIH OBJEKATA I POSTROJENJA

VI. RUDARSKI PLANOVI I RUDARSKA MJERENJA

VII. POSTUPANJE S MIN. SIROVINAMA KOD IZVOĐENJA GRAĐEVINSKIH RADOVA

VIII. JEDINSTVENI INFORMACIJSKI SUSTAV MINERALNIH SIROVINA RH

IX. STRUČNA SPREMA ZA OBAVLJANJE ODREĐENIH POSLOVA

X. MJERE ZAŠTITE NA RADU

XI. UPRAVNI I INSPEKCIJSKI NADZOR

XII. PREKRŠAJNE ODREDBE

XIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Pravna regulativa u RH - Provedbeni propisi Zakona o rudarstvu

PODZAKONSKI PROPISI KOJI OSTAJU NA SNAZI

Trenutno su na snazi sljedeći propisi:

- **Pravilnik** o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, NN 150/13;
- **Pravilnik** o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, NN 142/13);
- **Pravilnik** o postupku provjere rudarskih projekata, NN 150/13;
- **Pravilnik** o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, NN142/13;
- **Pravilnik** o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, NN 142/13;
- **Pravilnik** o prikupljanju podataka, načinu evidentiranja i utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina te o izradi bilance tih rezervi, NN 48/92 i 60/92;
- **Pravilnik** o stručnoj osposobljenosti za obavljanje određenih poslova u rudarstvu (NN 9/00),
- **Pravilnik** o sadržaju dugoročnog i godišnjeg programa, te sadržaju rudarskih projekata, NN 196/03 i 6/04;
- **Uredba** o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, NN 40/11.

Pravna regulativa u RH – Novine u Zakonu o rudarstvu

Značajne novine koje se važećim/novim Zakonom o rudarstvu uvode u području rudarstva su:

Propisan je jedan jedinstveni postupak radi davanja koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina.

Jedno javno nadmetanje za odobrenje istraživanja mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina – uz poštivanja svih zakonskih obveza uvelike ubrzava zakonsku proceduru (dosadašnja zakonska praksa je uvjetovala za isto dva javna natječaja) te daje 100% pravnu sigurnost rudarskim gospodarskim subjektima koji su obavili istraživanje mineralnih sirovina (i za to utrošili vlastita sredstva) da će ukoliko utvrde bilančne rezerve mineralnih sirovina iste i eksploatirati u skladu s ugovorom o koncesiji.

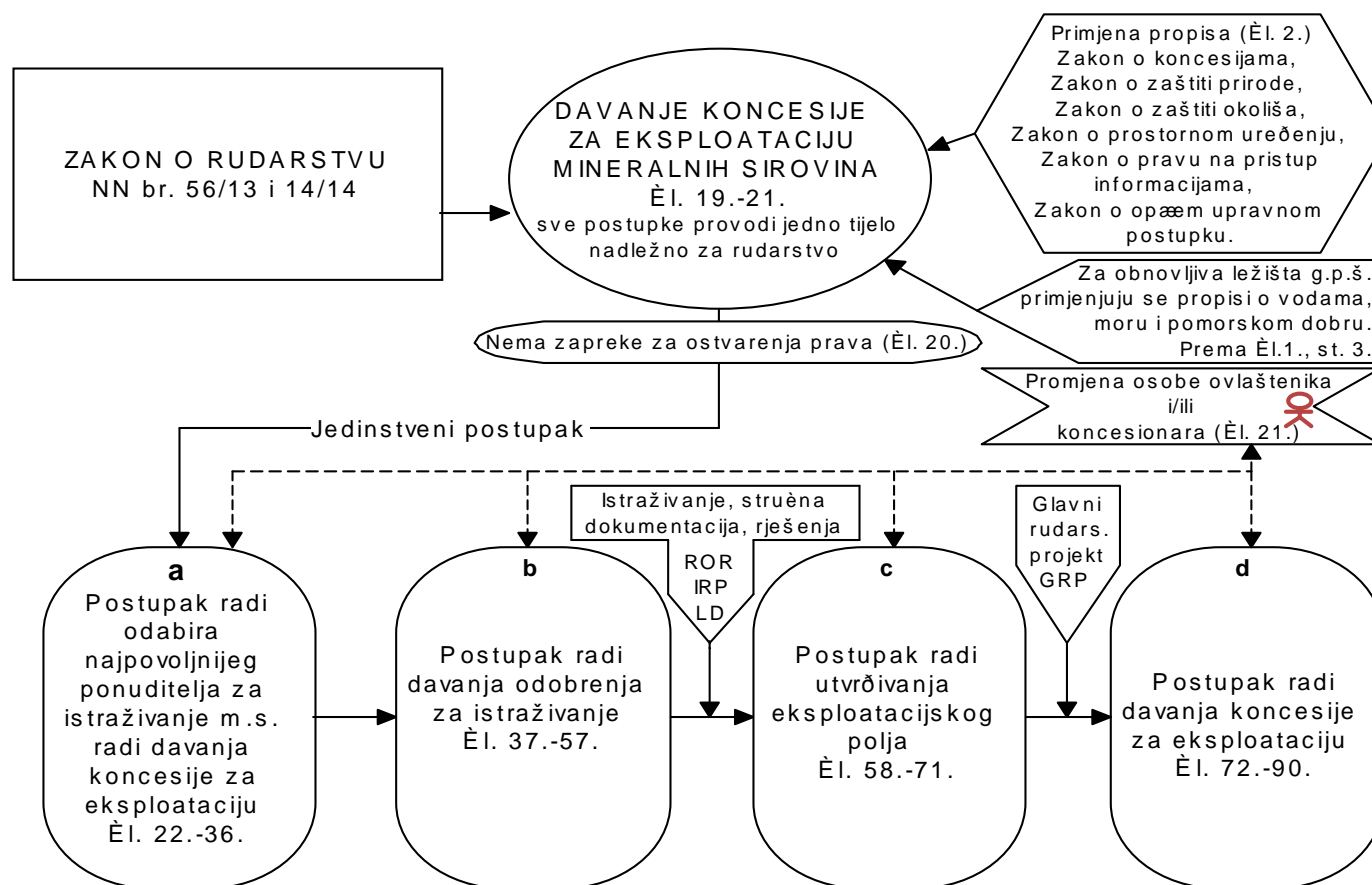
Učinkovitija kontrola eksploatiranih količina mineralnih sirovina i plaćanja naknada za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina – visina naknade za koncesiju utvrđena uredbom Vlade Republike Hrvatske.

Osiguranje sanacijskih troškova – prije potpisivanja ugovora o koncesiji mora se dostaviti tijelu nadležnom za rudarstvo jamstvo za troškove sanacije utvrđenog eksploatacijskog polja.

Propisan je postupak za sanaciju prostora i izvođenje rudarskih radova u posebnim situacijama (propisima o zaštiti okoliša i/ili propisi o uređenju prostora).

Prilagodba propisa za posebne slučajeve eksploatacije – npr. morska sol, građevni pijesak i šljunak sa morskog dna, skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova u geološkim strukturama.

Pravna regulativa u RH – Jedinštveni postupak radi davanja koncesije za eksploataciju m. s.

Pravna regulativa u RH - Temeljni dokumenti planiranja

Zakon o rudarstvu NN 53/13 - Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama - Članak 6.

(1) Osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama.

(2) Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama sadrži osnove za usmjeravanje i usklađivanje gospodarskih, tehničkih, znanstvenih, obrazovnih, organizacijskih i drugih mjera, te mjera provođenja međunarodnih obveza radi gospodarenja mineralnim sirovinama.

(3) Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđuje se: stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, osiguranje sigurne i pouzdane opskrbe, racionalna i svrhovita eksploatacija, održivo korištenje min. sirovina, osiguranje zaštite prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti.

(5) Vlada Republike Hrvatske će najkasnije u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona podnijeti prijedlog Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama na usvajanje Hrvatskom saboru.

(6) Jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama i osigurati njezinu provedbu u roku od tri godine od dana usvajanja Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama u Hrvatskome saboru.

Pravna regulativa u RH – Temeljni dokumenti planiranja

Rudarsko-geološke studije - Članak 7.

(1) Jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su za svoja područja izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina, a koje moraju biti **u skladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama**.

(2) Na temelju rudarsko-geoloških studija jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su u svojim strateškim dokumentima prostornog uređenja planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama.

(3) Jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su izraditi rudarsko-geološke studije u roku od tri godine od dana usvajanja Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama u Hrvatskome saboru.

(4) Rudarsko-geološku studiju jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku od 30 dana po njezinom usvajanju.

(5) Sadržaj i način izrade rudarsko-geoloških studija iz ovoga članka propisat će pravilnikom ministar nadležan za rudarstvo.

Svrha studije je osigurati (rezervirati) prostor (zone) za eksploataciju mineral. sirovina za buduće potrebe.

Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13 - članak 67.) u okviru DRŽAVNOG PROSTORNOG PLANA RAZVOJA predviđa planiranje zona namijenjenih istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina

Pravna regulativa u RH – Temeljni dokumenti planiranja

SADRŽAJ PRAVILNIKA O SADRŽAJU I NAČINU IZRADE RUDARSKO-GEOLOŠKIH STUDIJA

I. OPĆE ODREDBE (svrha pravilnika)

II. UVJETI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI PRAVNE OSOBE KOJE IZRAĐUJU RUDARSKO-GEOLOŠKO STUDIJE (definira broj zaposlenih, stručnu spremu, zanimanje i dr)

III. SADRŽAJ RUDARSKO-GEOLOŠKE STUDIJE (definira tekstualni dio)

IV. NAČIN IZRADE RUDARSKO-GEOLOŠKE STUDIJE (definira administrativni dio te vrste grafičkih priloga i njihov sadržaj)

V. DONOŠENJE RUDARSKO-GEOLOŠKIH STUDIJA (definira način donošenja rudarsko-geološke studije)

Prije donošenja rudarsko-geološke studije Županija je dužna prijedlog rudarsko-geološke studije uputi na **javni uvid** u trajanju od najmanje 30 dana i organizirati najmanje jedno **javno predstavljanje** na koje mora pozvati predstavnike državne i lokalne vlasti (ministarstvo nadležno za rudarstvo, ministarstvo nadležno za prostorno uređenje ministarstvo nadležno za zaštitu prirode i okoliša, te predstavnike jedinica lokalne samouprave koje se nalaze na području Županije) koji mogu na samom javnom predstavljanju ili u roku od 15 dana od dana javnog predstavljanja dati mišljenje na predloženu rudarsko-geološku studiju. Nakon usklađivanja rudarsko-geološke studije zbog eventualnih propusta nadležno tijelo Županije **donosi** rudarsko-geološku studiju

VI. ZAVRŠNE ODREDBE (definira rokove usklađivanja studija urađenih prije donošenja Pravilnika)

Pravna regulativa u RH – Temeljne odredbe planiranja

Podaci prikupljeni pri istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina

Članak 50.

- (1) Svi geološki, geokemijski i geofizički podaci prikupljeni pri istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj su vlasništvo Republike Hrvatske.
- (2) Zadužuje se ministarstvo nadležno za rudarstvo za prikupljanje, pohranu, obradu i zbrinjavanje svih geoloških, geokemijskih i geofizičkih podataka i rezultata utvrđenih istraživanjem i/ili eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj.
- (3) Operativne poslove iz stavka 2. ovoga članka pod nadzorom ministarstva nadležnog za rudarstvo obavlja Hrvatski geološki institut.

Pravna regulativa u RH - Temeljne odredbe planiranja

Podaci prikupljeni pri istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina

Članak 51.

(1) Vrste geoloških, geokemijskih i geofizičkih podataka i rezultata iz članka 50. ovoga Zakona su:

1. Geološki i geokemijski podaci i rezultati dobiveni bušenjem u Republici Hrvatskoj, a koji su izvedeni radi istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina su: a) zapisnici o lociranju bušotina, b) izvještaji o geološkom praćenju bušotina, c) izvještaji o učinjenim analizama: paleontološkim, sedimentološkim, petrografskim, fizikalnim, kemijskim, geokemijskim, granulometrijskim, određivanju poroziteta, propusnosti, analize nafte, plina, vode, DTS i ostala analitika koja je vezana na bušotinu; d) opisi jezgara, e) nagibi slojeva, f) svi zapisi (logovi), g) svi elektrokarotazni dijagrami, h) geološki presjeci bušotina.
2. Geofizički podaci i rezultati regionalnih geofizičkih istraživanja uključujući plitku i duboku seizmiku, 3D seizmiku, te plitku i duboku geoelektriku te geomagnetska istraživanja.
3. Bušotinske jezgre.

(2) Odredbe ovoga članka odnose se na sve dosada utvrđene geološke, geokemijske i geofizičke podatke i rezultate koji su u posjedu rudarskih gospodarskih subjekata, kao i za sve buduće utvrđene geološke, geokemijske i geofizičke podatke i rezultate ostvarene istraživanjem i/ili eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj.

Pravna regulativa u RH – Temeljne odredbe planiranja

Podaci prikupljeni pri istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina

Članak 51.

(3) Od dana stupanja na snagu ovoga Zakona rudarski gospodarski subjekti dužni su sukladno odredbama članka 50. ovoga Zakona, u roku od najviše šest mjeseci dostaviti sve podatke i rezultate iz stavka 1. ovoga članka, u protivnom ovlaštenici istražnih prostora i/ili eksploatacijskih polja mineralnih sirovina bit će brisani iz registra istražnih prostora i/ili registra eksploatacijskih polja mineralnih sirovina tijela nadležnog za rudarstvo.

(4) Hrvatski geološki institut dužan je evidentirati pohranjene podatke i rezultate iz stavka 1. ovoga članka, te ih na prikladan način učiniti dostupnim, uključujući i kartografski prikaz postojećih i potencijalnih nalazišta mineralnih sirovina, što također predstavlja osnovnu podlogu za izradu i izmjenu Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te za izradu svih budućih planova koji na bilo koji način uređuju prostor Republike Hrvatske.

Pravna regulativa u RH - Temeljne odredbe planiranja

Posebni uvjeti

Posebni uvjeti iz članka 23. (prema stavku 1. i 2. također predstavljaju vid zapreke za ostvarenje koncesije) predviđaju da se odluka o provođenju javnog natječaja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja može donijeti samo za prostore koji su dokumentima prostornog uređenja planirani za izvođenje rudarskih radova kod čvrstih mineralnih sirovina, odnosno. za sve prostore na kojima ne postoje zapreke u dokumentima prostornog uređenja za obavljanje istraživanja tekućih energetske sirovina.

Problemi u praksi – prostorni planeri se još nisu navikli na planiranje prostora za istraživanje mineralnih sirovina radi eksploatacije.

Dio preporuka iz SARM projekta implementiran je u Zakon o rudarstvu

Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

SADRŽAJ

A.) TEKSTUALNI DIO

1. UVOD
2. GEOGRAFSKI PREGLED
3. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I RUDARSKE AKTIVNOSTI
4. GEOLOŠKA GRAĐA PODRUČJA
5. PREGLED MINERALNIH SIROVINA (opis i rezerve)
6. MINERALNE SIROVINE, PROSTORNO PLANIRANJE, UTJECAJ NA OKOLIŠ I DOBRE PRAKSE (proizvodnja, tržište i potrebe, preporuke za sanaciju....)
7. ZAKLJUČAK S OSVRTOM NA MOGUĆNOSTI ISKORIŠTAVANJA MIN. SIROVINA
8. GIS PROJEKT MINERALNIH SIROVINA
9. LITERATURA

Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

SADRŽAJ

B.) DODACI

D1. POPIS ISTRAŽNIH PROSTORA I EKSPLOATACIJSKIH POLJA

D2. NAKNADA ZA ISTRAŽIVANJE I EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA

D3. EVIDENCIJA ODGOVORA NA ANKETNE UPITNIKE - JLS, KONCESIONARI I NVO

D4. POJMOVNIK

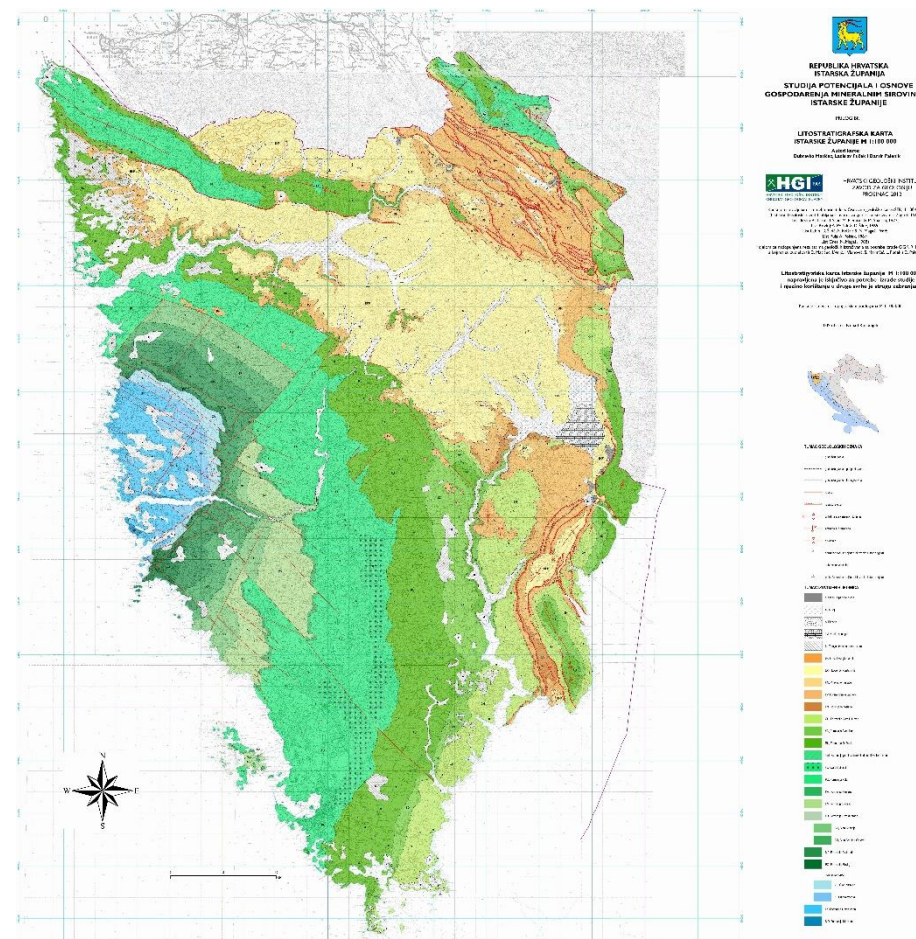
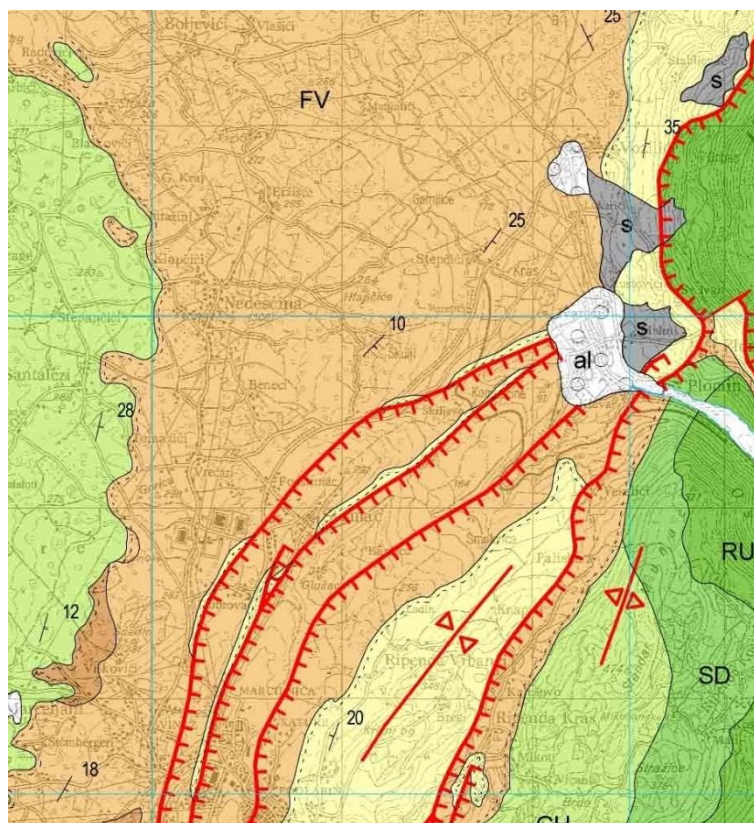
C.) KATALOG ISTRAŽNIH PROSTORA I EKSPLOATACIJSKIH POLJA

D.) GRAFIČKA DOKUMENTACIJA (sve u M 1.100 000 - stručne podloge za izradu PPŽ):

1. Litostratigrafska karta Istarske županije s pregledom mineralnih sirovina
2. Karta eksploatacijskih i istražnih prostora, te napuštenih ležišta min. sirovina
3. Karta geološke potencijalnosti mineralnih sirovina
4. Potencijalna područja najpogodnija za eksploataciju mineralnih sirovina
(područja s min. sirovinama koja nisu u konfliktu s ostalim korisnicima prostora)

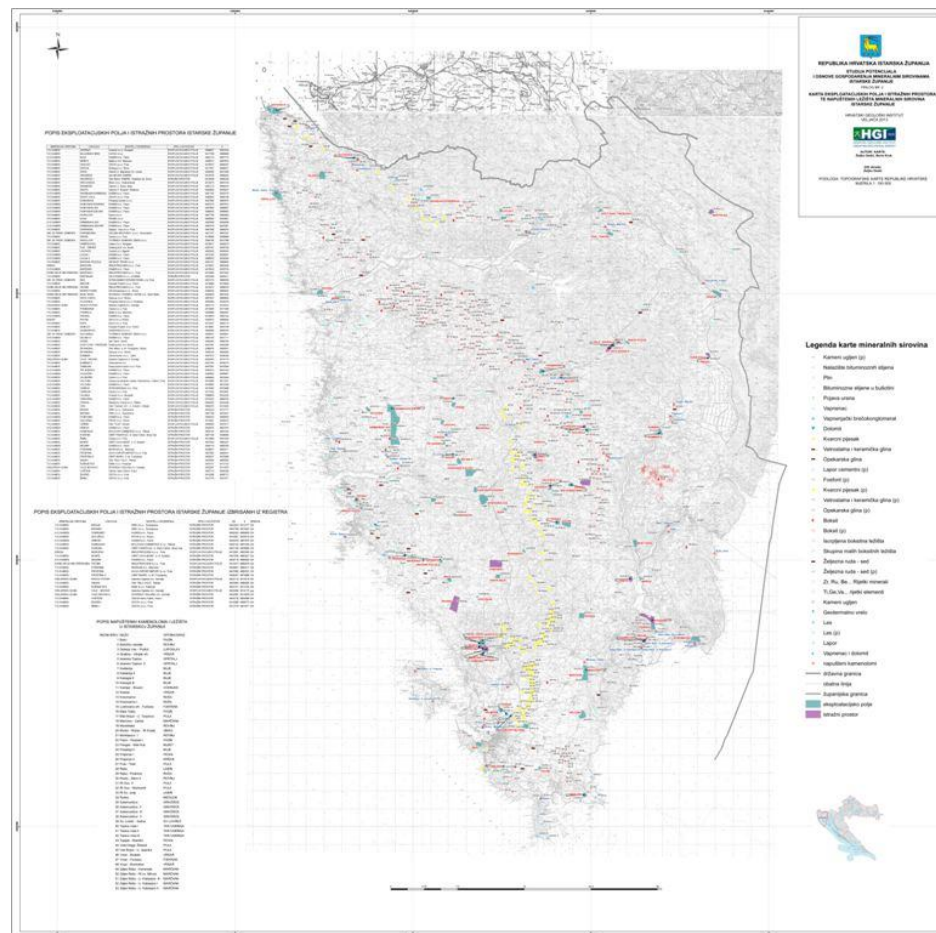
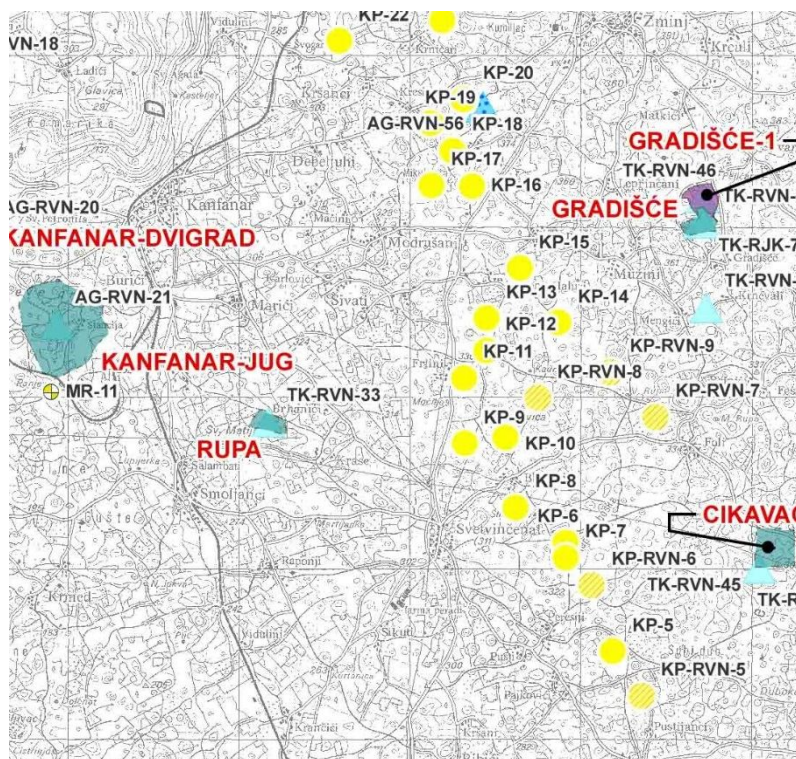
Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

Litostratigrafska karta

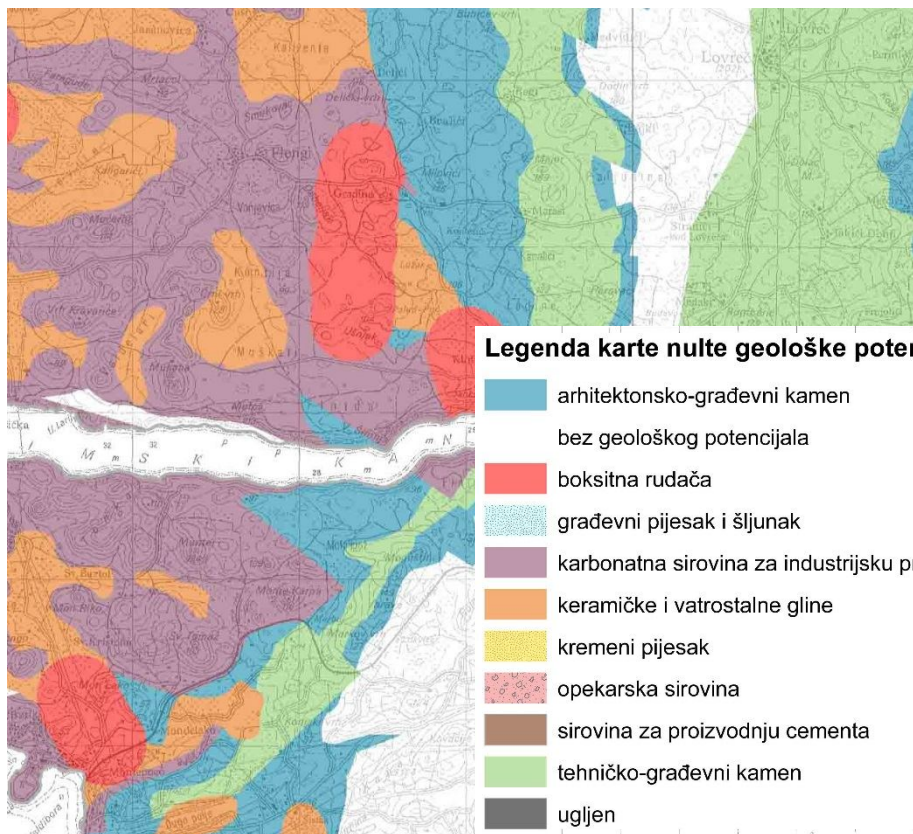
Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

Karta eksploatacijskih polja i istražnih prostora, te napuštenih ležišta mineralnih sirovina

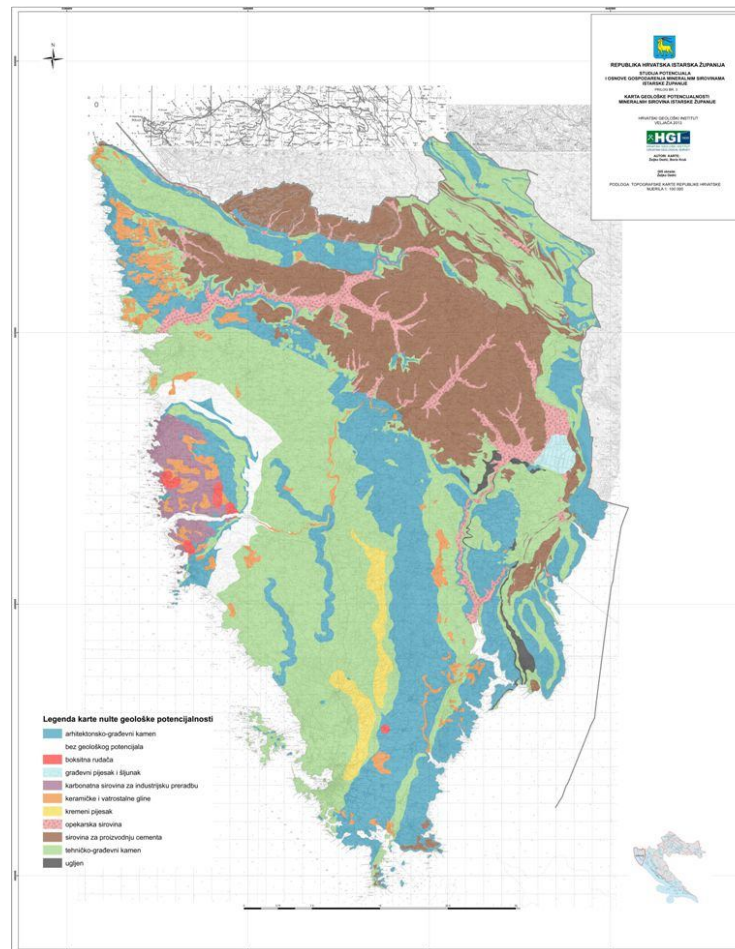
Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

Karta geološke potencijalnosti mineralnih sirovina

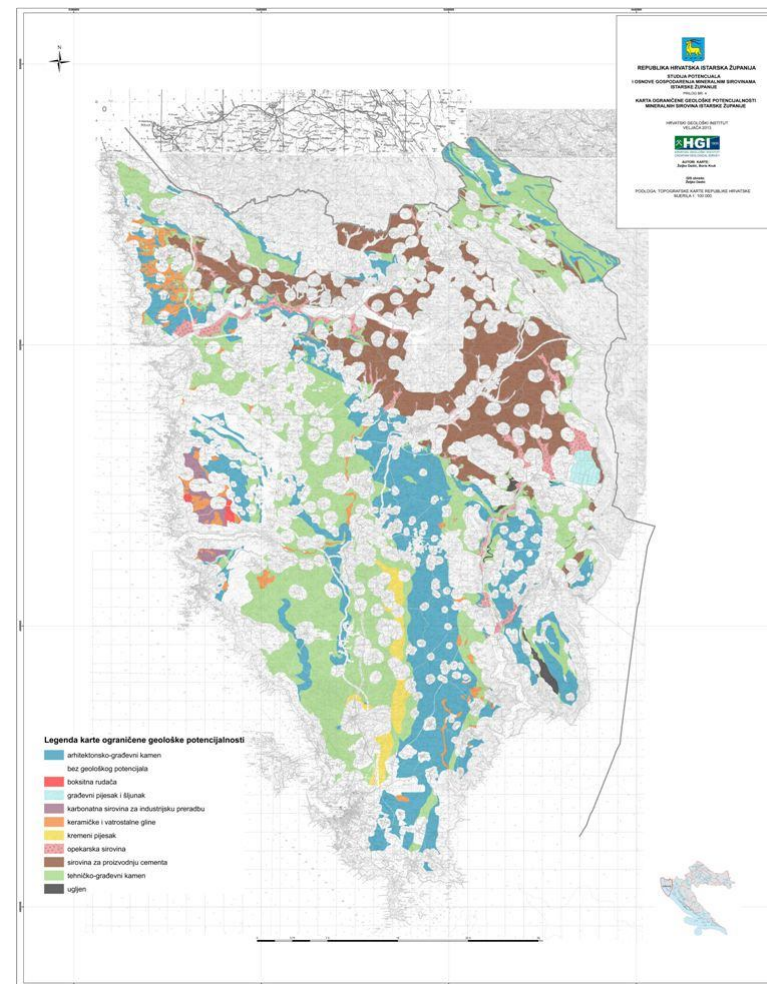
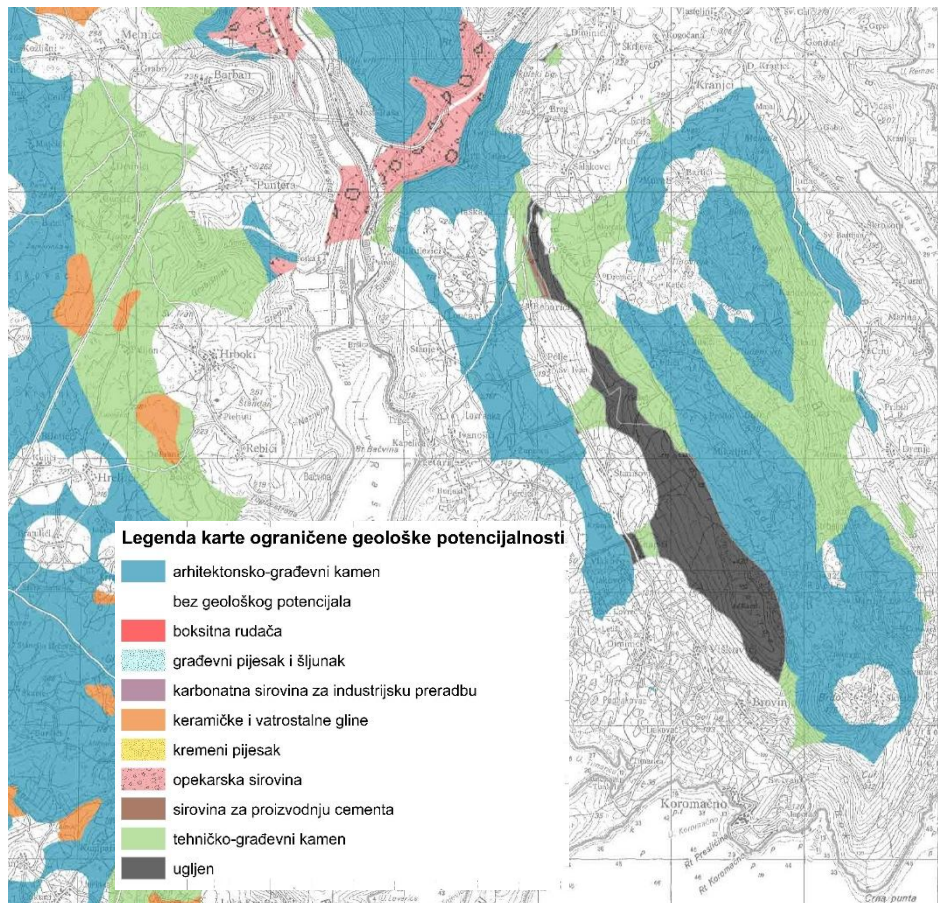
Legenda karte nulte geološke potencijalno

- arhitektonsko-građevni kamen
- bez geološkog potencijala
- boksitna rudača
- građevni pijesak i šljunak
- karbonatna sirovina za industrijsku preradbu
- keramičke i vatrootalne gline
- kremeni pijesak
- opekarska sirovina
- sirovina za proizvodnju cementa
- tehničko-građevni kamen
- ugljen

Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

Karta ograničene geološke potencijalnosti

Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

Administrativne zabrane eksploatacije mineralnih sirovina proizašle su iz Prostornog plana županije kao odraz odluka regionalnih (županijskih) i/ili lokalnih (općinskih) vlasti o korištenju prostora. Ugrađene su u kartu geološke potencijalnosti kao bi se dobio prostor “slobodne eksploatacije”, odnosno tzv ograničene geološke potencijalnosti.

Zabrane se odnose na cestovnu i željezničku infrastrukturu, zaštićena područja prirode (nacionalni park, park prirode, zaštićeni krajolici itd.), vodozaštitne zone, zaštićeni obalni pojas (ZOP), arheološki lokaliteti, osobito vrijedno poljoprivredno tlo, građevna područja (sportsko-turističko-proizvodno-poslovne zone, područja posebne namjene....).

Primjer rudarsko-geološke studije Istarske županije

HVALA NA PAŽNJI